

انتساب

دلونډ الله په لوند شکرونو او دهغه په محبوب □
 دهغه مناسب د الله تعالیٰ په خوشه درودونو او
 رحمتونو نه روستو په انتساب کښې به د حضرت شیخ
 القرآن مجتهد فی القرآن صاحب سمط الدرر مولانا
 محمد طاهر رحمة الله تعالیٰ د قدرمند نه روستو او
 دهغه د نامورو شاگردانو چه د هغه نوم او طرز دقران
 ئې په عالم اوځلولو او دخپلو محترمو محبوبو استاذانو
 چه دهغوی په محنت او دعاء بنده ددې قابل شو او
 دخپلو خورو او محبوبو د سبق او د تنظیم او د مدرسې
 جواهرالقران او د جیل د ملگرو او د محبوبو طالبانو د
 نومونو نه روستو به څه د خپل عاجز او مؤحد پلار چه
 پیسې به ئې قرض کړې او څه به ئې مدرسې ته اولیرم او
 د خپلو گرانو او خورو روڼو خویندو چه هغوی څه
 بالکل ددین او دقران خدمت ته فارغ کړې یم او ځما
 هیڅ یو د دنیا کار مطالبه نه کوی او نه ئې کړې ده او
 اوس څه جیل کښې یم او هغوی بهر ځما نه زیات
 پریشانه دی او دخپلې درنې او خورې عاجزې زړه خوگه
 مور چه ځما جیل دهغه خوبونه او آرام حرام کړې دی
 او دهغه ژړا گانو او دعاگانو دا اثر مخې ته راڅکاره شو
 د دوی نومونه هیروول به ډیره نمک حرامی وی چرې به
 څه دوی هیر نه کړم الله تعالیٰ دې ټولو ته صدقه
 جاریه کړی او الله تعالیٰ دې په خپل دربار کښې قبول
 کړی ،

امین یا رب العالمین
 والله الموفق وهوالمعین

□

الحمد لله رب العالمين ، الرحمن الرحيم ، مالك يوم الدين الذي خلق السموات والارض وجعل الظلمت والنور وانزل على عبده الكتب ولم يجعل له عوجاً قيماً ، الذي له ما في السموات والارض وله الحمد في الآخرة وهو الرحيم الغفور فاطر السموات والارض جاعل الملكة رسلاً أولى اجنحة مثني وثلاث وربع يزيد في الخلق ما يشاء وهو على كل شيء قدير □ الذي هو الخالق المربي المبارك المالك ، سبحان الله الذي لم يكن له شريك في الملك ولم يتخذ ولداً ولا نائباً ولا نصيراً تعالى الله عما يقول الظالمون قولاً منكراً وزوراً ، له المجد والثناء والعظمة والكبرياء تعالى علواً كبيراً □□□□

والصلوة والسلام على محمد المبعوث الي كافة الناس بشيراً ونذيراً و داعياً الى الله سراجاً منيراً وفضله بالكتاب المبين ذكراً علياً وخيراً كثيراً وعلى اله و اصحابه الذين فازوا منه بالحكمة العلياء واعتصموا بحبل الله المتين وعروة الوثقى وصاروا بذالك ائمة الهدى □□□□ اما بعد

دالله تعالى په لوئ □ فضل و كرم او خصوصى مهرباني سره د بنده عاجز تعلق د ډير ماشوموالى نه دقران كريم د خادم عظيم جماعت اشاعة التوحيد والسنة العالمية سره د □ په اتم جماعت كښې اووم چه د ترجم □ استاذ حافظ عبدالظاهر راته اووئيل چه په پنج پير كښې په روژه كښې د قران مجيد د ترجم □ دوره كيږي نو خما اراده ده چه خـه به خـم ما ورته اوئيل چه د جمع □ په ورځ چهتي وي او كه سبق وائي؟ نو هغه اوو □ چه نه چهتي نه وي نو ما و □ چه د جمع □ په ورځ به خه تاسو سره خـم چه خه په اول ځل لارم او ما د حضرت شيخ القران ابواليمان مولانا محمد طيب طاهري آواز واوريدلو او د طالبانو هجوم م اوليدلو نو ماله ئ □ ديره مزه راكړه نو بيا به خه د زيارت په ورځ هم سـكول ته نه تلم او درس له به

راتلم بيا م ورسره خالی هم اوکړو نو هغه کښې به درځې ورځې درس له راتلم او څلور به سکول ته تلم پدې دوران کښې به حضرت شيخ القرآن مدظله العالی د سمط الدرر نوم اغستلو او دهغې د لیکلو تاریخ به ئې وئیلو نو ځما زړه کښې شوق شو چه دا کتاب اغستل غواړی خو ماسره پیسې نه وې وروکې ووم چه په اختر کښې راله یو بل پیسې راکړې نو صوابی ته راغلم او یو کتب خانه په سردار مارکیټ کښې وه حامد کتب خانه نو داختر په پیسو م ځان له سمط الدرر واغستو او ورسره تفسیر ابن عباس اگر چه څه په عربی نه پوهیدلم خو دمحبث د وجې م واغستو څه وخت پس الله رب العزت په ما رحم اوکړو او څه طالب شوم خپل والد محترم رحمة الله تعالی په غریبې کښې څه مدرسې ته اولیرم په ۱۴۱۸ هـ رمضان کښې څه په ویسه کښې درس کښې شریک ووم د حضرت شيخ القرآن والحديث مولانا غلام حبیب صاحب سره چه ځما پیر محبوب استاز دې نو هغه یوه ورځ په درس کښې په سورة المائده کښې سمط الدرر راوړو او یوه حواله ترې اووئيله بیا ئې اووئیل چه سمط الدرر د خلاصو کتاب ندې دا ځما په نيزد تفسیر دې او څه ورته تفسیر سمط الدرر وایم دا چه تفصیلی شی نو جلدونه ترې جوړیری مونږ حیران وو چه دا څنگه دومره اوږدیری وخت تیریدلو د تدریس په اول کال الله رب العزت ماله توفیق راکړو چه څه دحضرت شيخ الاسلام مولانا ولی الله الشهيد رحمة الله تعالی سره لارم رجب ۱۴۲۴ هـ کښې چه دهغوی درس واوړیدلو او هغوی د بقرې خلاصه اووئيله نو ما ځان سره سمط الدرر اوړې وو نو څه حیران شوم چه دې دخپل استاذ طرز څنگه تفصیلی کوی او دهغې تشریح کوی څو کاله څه مسلسل درس کښې پاتې شوم چه هغه د شيخ القرآن رحمة الله تعالی درس ته اجتهادی طرز وئیلو او وئیل ئې چه ځمونږ د پښتنو دپاره دهغه طرز پیر عمده دې دېچ پیر درس د تکرار او بیا بیا کولو سره

او وېسه درس بار بار کولو سره او دکابلگرام درس بار بار کولو سره څه لږ په سمط الدرر پوهه شوم او وېسه شيخ صاحب خبره م رو رو زړه ته کوزيدله يوه ورځ م ملگرو ته تذکره اوکره چه زړه کښې سوچ اوکړم او سترگه پټه کړم نو چه سمط الدرر له شرح اولیکم نو دجلد دپاسه به شی ملگرو به و شروغ اوکره خو جرات نه کیدلو چه دا به څنگه شی په رمضان ۱۴۳۱ هـ کښې بنده عاجز د حضرت شيخ القران رحمة الله تعالى يو زور شاگرد چه هغه د حضرت شيخ القران نه دیرش ځله قران وئیل و او د حضرت شيخ القران په ژوند ئه درس نه وو کړ شیخ القران مولانا مير سميع الحق صاحب مد ظله العالی سره د درس توفیق الله تعالى راکړو نو هغه به سمط الدرر سم درسی وئیلو او ماته تر ډیر فائده اوشوه يوه ورځ ما هغه له چاپی کوله نو ماورته عرض اوکړو چه سمط الدرر لږ اورد کړ شی او مقاصد ظاهر کړ شی نو څنگه به وی ځما خیال وو چه هغوی ته م وئیل چه تاسو اوکړئ نو هغوی ماته اووئیل چه که دا کار د اوکړو نو شيخ القران به په قبر کښې خوشحاله کړ ته شروع اوکره او چی ځما نه چه څه تعاون کیری څه به کوم ما عرض اوکړو چه ستاسو سمط الدرر به څه فوټو سټیټ کړم هغوی اجازت اوکړو بیا ما اوئیل چه څه به یو سورة اولیکم او تاسو ته به او خایم خو د ناراستی د لاسه او څه د مصروفیت دلاسه ما هیڅ اونکړل په کال ۱۴۳۳ هـ کښې څه پنج پیر ته د حضرت شيخ القران مدظله العالی ملاقات له تلا ووم چه څه خبره شروع شوه ما عرض اوکړو چه که سمط الدرر لږ مرتب شی نو هغوی اووئیل چه دا آیتونه ورسره اولیکه ما سوچ اوکړو چه اکثر استاذان مشوره درکوی نو څه لیکم خو څه دد کار نه یریدم چه د انتهائی غټه هستی کتاب د څه به څنگه دد شرح لیکم او څه م دا انتظار وو چه کید شی د حضرت شيخ القران رحمة الله یو لونه شاگرد دد باره کښې څه اولیکی یا څه

لیک مخّ له راشی نو څه فائده به اوشی خو څه مخّ ته رانغلل او ماهم څه اونکړل دغه شان وخت تیر شو چه الله څه کوی نو هغه کیری
 مدعی لاکه، برا چاه، تو کیا هوتا ه،
 وهی هوتا ه، جو منظور خدا هوتا ه،
 چه په ۲۸ جمادی الثانی ۱۴۳۳ هـ ۲۰ مئی ۲۰۱۲ء د اتوار په ورځ څمـونـر په مدرسه کښې اختتامی پروگرام وو او ډیرو استاذانو تشریف راوړ، وو په هغـ کښې ځما استاذ شیخ القرآن مولانا محمد طیب طاهری هم تشریف راوړ، وو دهغوی د رخصتی نه روستو څه په مدرسه کښې ملاست ووم تقریباً څلور بجـ و، چه یو ملگری مولانا فضل وهاب صاحب راویځ کړم چه مدرسه کښې ارمی ده چاپه ده په هغـ کښې څه عاجز هم گرفتار شوم او سوات ته ئـ راوستلم چه څه وو هغه اوشو نو ما ډیـرـبـدـگـلو فوجیانو ته اوئیل چه که وخت زیات وی نو ماله څه کتابونه راوغواړئ چه څه مصروف شم خو هغوی وئیل چه بس نن صبا کښې به لار شه، په دیکښې تقریباً درـ میاشتـ اووتلـ او نن صبا وو دوړوکی اختر ورځ وه یکم شوال ۱۴۳۳ هـ وه څه په جیل کښې ناست ووم پریشانه هم ووم دعاء م کوله چه اـ الله که ځما وخت وی ستا فیصله لا دخلاصیدو نه وی نو ماله د سمط الدرر او بلغة الحیران د راوړو بندوبست اوکړه او کور سره رابطه اوکړه دالله تعالیٰ احسان وو چه په دغه ورځ ماسخوتن دمونځ نه روستو ناست وو چه یو کس راغـ و، ستا ملاقات له میجر شیر شاه راځی ځان تیار کړه نو څه لارم هغه ماله کور ته فون اوکړو ما خپل محترم رور حاجی هارون الرشید ته اوو، چه ځما دا کتابونه پکار دی کیدیشی تاته معلوم نه وی خو کوشش اوکړه د الله تعالیٰ احسان وو چه داختر په دیارلسمه ورځ ۱۳ شوال باندـ محترم رور قائم شاه ساکن پنج پیر هغه راغـ او څه سامان سره دکتابونو راوړو خو دبلغة الحیران چه په تسهیل او تحقیق د

ډاکټر سراج الاسلام وو دويم جلد ئې راوړو ما دا هم غنیمت او گټورلو او دسورة الکهف نه م په ۱۴ شوال شروع اوکړه د الله تعالى په لورې امداد باندې د هر سورت لیکلو سره به م خیال وو چه بس نن اووځم او نن اووځم د الله تعالى کړه وو چه ۲ ذی الحجه راغله او الله تعالى ټول لیکل سر ته اورسول والحمد لله علی ذالک دالله تعالى لورې فضل او احسان چه په جیل کښې ماله دومره لویه تحفه راکړه او ټول قران کریم سر ته اورسیدلو پښتانه وائی دالله تعالى په هر کار کښې خیر وی نو ما عاجزله ئې په جیل کښې دومره خیر راکړو الله تعالى ډ قبول کړی

ددې کتاب طرز و طریقه

حضرت شیخ القرآن رحمه الله تعالى په سمط الدرر کښې د سورت ربط ، مقصد او خلاصه لیکلې او ورسره د سورت د اهم مضامینو د آیتونو نمبر لیکلې دی چه په هغې سره د آیتونو مناسبت ظاهریری ، په نوم د سمط الدرر کښې هم دی چه " فی ربط الايات والسور " نو د آیتونو ربط معلومول لږ گران وو ، استادان ، شیوخ کرام په اصولو د قران کریم بیانولو کښې د هغې طریقه اوځائی او کله کله په درس کښې نشاندهی اوکړی خو د وخت د کمی د وجې نه او د طلباء د فهم باندې داکتفاء نه هغوی طلباء ته ډیر ځایونه پریردی نو ډیر طالبان روڼه او عوام دقران شوق لرونکی هغوی کله کله د ایت کریمه په ربط کښې حیران وی او د سورت د آیتونو دعوی سره لگول گران وی نو په دې لیک کښې د ربط د سورت وضاحت شوې دې په آسانه طریقه سره او کله پکښې لږ زیادت شوې چه دحضرت شیخ القرآن رحمه الله ممتاز شاگردانو ربط وئیلې وی نو یو نیم ربط مونږ زیات کړې او هغه هم د سمط الدرر نه اخذ کیدلې شی چه کومه وجه د ربط دسورت گرانه وه نو هغه خه په تفصیل سره لیکلې شوې ده او د هر سورت د دعوی بیان د هغې وضاحت چه دسورت په مقصد پوهه حاصله

شی ورسره د آیتونو نمبر لیکلا شو دی چ کوم مشکل کار وو چه دسورت آیتونه ددعو سره لړول وو نو د هغه مستق جدا وضاحت شو د د کومو آیتونو د پاره چه شیخ القرآن رحمه الله د مقصد تعین کړ وو چه زجر یا تخويف یا دليل و غیره نوهغه د هغه آیت سره لیکلا شو د او سره د وضاحت نه او د لگولو نه ددعو سره ځکه چه ټول سورت د عو خدمت کوی یعن چه د آیت کښې زجر د نو په څه د؟ او څنگه د؟ چه تخويف د څه نه او په څه د؟ داس دهر خبر وضاحت ان شاء الله تعالى شو چه طالبانو ورو او عوام ته تر ربط معلومول او د آیت موصد معلومول آسان شی او چه کوم آیتونه حضرت شیخ القرآن رحمه الله تعالى پریڅودلی دی ځکه شیخ القرآن رحمه الله تعالى په دیباچه د سمط الدرر کښې وئیلی چه ما اکثر آیتونه لیکلی ټول م ندی لیکلی نو چه کوم آیتونه پات دی نوهغه به دخپلو استاذانو د افاداتو نه او د حضرت شیخ القرآن رحمه الله د استاذ محترم شیخ الشیوخ مولانا حسین علی الوانی نورالله مرقده د بلغة الحیران نه دهغه مقصد او متعین شو ان شاء الله الرحمن چه یو آیت به نه وی پات شو چه دهغه دمقصد تعین نه وی شو نو په هر سورت کښې مونږه د څو خبرو بیان کړ د

(۱) یو ربط د مخکښې سورت سره (۲) دعوی دسورت (۳) خلاصه او تقسیم د سورت خو چه تقسیم کوم سورت کښې شو وی (۴) د آیت کریمه مقصد او د هغه مناسبت په آسان انداز سره (۵) حاصل د سورت په تقریری انداز سره او امتیازات دا خیزونه د سورة الفاتحه نه شروع شوی دی او تر سورت الناس پور په هر سورت کښې د بیان ان شاء الله تعالى شو چه دسمط الدرر میوه شوکول او ملغلر حاصلول هر رور مسلمان قران شوق لرونکی ته آسان شی او ځمونږ د شیوخو په انداز د قران باند

او په ربط مناسبت باندې پوهه شی چه دا یو امتیازی
انداز دې چه بل تفسیر او بل چا سره نشته دې
خما محبوب او محترم استاذ شیخ القرآن و شیخ
الاسلام و شهید اسلام مولانا ولی الله کابلگرامی
رحمة الله تعالیٰ یو کال درس شروع کولو نو هغه
اوفرمائیل چه د هرې صدی یو امتیاز وی ځمونه ددې
دصدی امتیاز هغه د قران کریم خدمت دې پدې خاس
نهج باندې نشته دې که وی نو یا به تلمذا وی او یا به
سرقة وی یعنی که دا طرز ځما د استاذانو نه علاقه
بل څوک بیانوی نو یا به ځما د استاذانو شاگرد وی یا
به دکتابونو او د کیستو نه غلا کوی ، نو دا طرز دقران
ډیر ناشنا دې -

حضرت شیخ القرآن مولانا میر سمیع الحق صاحب
خو دحضرت شیخ القرآن رحمه الله انتهائی عاشق او
مداح دې هغوی به درس کښې فرمائیل چه قران
کښې هر تفسیر کوشش کړې دې خو چه سمط الدرر
کوم کار کړې دې نو چه د هغې په طرز وائې نو ډیر
اسرار معلومیری او هغوئ به فرمائیل چه څه د سمط
الدرر نه لگیا یم لکه چه دآسمان نه لگیا یم او چه د بل
تفسیر نه خبره اوکړم نو ځان راته کچه خکاری نو
سمط الدرر کمال کړې دې هغوئ د مذاق په طور یوه
ورځ اوفرمائیل چه دســـــــــــــــــبق په دوران کښې ډیر
مخکښېم تفسیر کبیر کتلو نو د یو آیت ربط ئې لیکلې
وو نو وې ما ورله دپاسه اولیکل چه که دا چل د زده
کولو نو بستره به د راغسته وې او د بدرئ غاړې ته
یعنی پنج پیر ته به راغلې وو بیا ئې اوخاندل چه غې
سرې دې امام رازی خو دا ځما دخپل استاذ سره محبت
او ځما جذبات وو نو غرض سمط الدرر کښې ډیر
رموز او اسرار پراته دی مونږ مختصر انداز سره دهغې
بیان کړې دې ان شاء الله الرحمن چه کتونکی له او
قران شوق لرونکو له به خوند ورکړی

هر تفسیر د قران کریم لوتې خدمت کړې دې الله
تعالیٰ د ټولو له اجر ورکړی د آیتونو ربط هم کله بیان

کړی خو چه ځمونږ د شیوخو کوم انداز د ځ نو دا په یو تفسیر کښې نشته د ځ چه سورت د یو مضمون سره اولگوی او ټول آیتونه دهغ ځ خدمت اوکړی سمط الدرر د هغ ځ خادمانو د قران نه یو زبردست خادم د ځ دا لیک د سمط الدرر خادم د ځ دد ځ لیک د کتلو نه مخکښچه کوم اصول لیکل ځ کړی نو دهغ ځ مطالعه سر سړی ډیره ضروری ده چه د لیک نه فائده اغستل آسان شی

دا لیکل په جیل کښې شوی دی خو ان شاء الله الرحمن د الله په فضل کوم به دکتونکو خوښ شی ځما دعا ده چه الله تعالیٰ دا لیکل په خپل دربار لا یزال کښې قبول کړی او الله تعالیٰ د ځ پر ځ ټولو مسلمانانو ته فائده اورسوی او الله تعالیٰ د ځ د شیخ القرآن رحمه الله او دهغه نسل او دهغه شاگردانو دپاره او ځما د محترمو استاذانو دپاره صدقه جاریه کړی او الله تعالیٰ د ځ ځما د مور پلار او روڼرو خویندو او ټولو رشته دارانو دپاره صدقه جاریه کړی ځ ځ ځوک چه پد ځ کښې کوشش کوی او کړ ځ د ځ الله تعالیٰ د ځ ورلره اجروڼه ورکړی ځ ځ ځ دا ځما اولن ځ لیک د ځ الله تعالیٰ د قبول کړی او الله تعالیٰ ماله نور دخپل ځ رضا مطابق د لیکلو توفیق راکړی او الله تعالیٰ ځما په قلم کښې برکت کړی ځ ځ آمین یا رب العالمین ځ ویرحم الله عبداً قال آمینا ځ ځ ځ

کتونکو ته م درخواست د ځ چه ما او ځما مور او پلار او روڼره خویند ځ او اهل بیت او اهل مدرسه او مدرسه او ځما استاذان او ملگری به دعاگانو کښې یاد ساتی او د ځ کښې به غلطی زیات ځ وی چی مضمونی غلطی وی نو ضرور د ځ ما خبردار کړی چه دد ځ اصلاح اوکړ ځ شی او دهغ ځ نسبت ماته اوکړی نه که ځما استاذانو او شیخ القرآن رحمه الله ته ، دا به ځما د فهم وصور او غلطی وی ځ ځ ځ

لیکونکې

مجتبیٰ عامر بن عبدالمتین متین غفرالله لهما

خادم مدرسه جواهرالقران لاشاعة التوحيد والسنة
سليم خان صوابي

حالا مسجون او قيدي په حيات آباد مينگوره سوات
کښې

۳ ذی الحجه ۱۴۳۳ هـ ۸ اکتوبر ۲۰۱۲ء يوم الخميس ۲۷
: ۰۲ بعد از ظهر □□□

تقريظ شيخ القرآن والحديث حضرت العلامة مولانا ميرسميع الحق صاحب سريند

ان الحمد لله نحمده ونستعينه ونستعديه
ونستغفره ونعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سيآت
اعمالنا من يهده الله فهو المهتد ومن يضلل فلن تجد
له وليا مرشدا .

ونشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ونشهد
ان سيدنا وحبينا وشفيعنا محمداً عبده ورسوله صلي
الله تعالى عليه وعلى آله ومن تبعهم باحسان الي
يوم الدين .

وبعد : فان الهدف الاساسي والوسيلة الاولى
والمهمة لاصلاح النفوس وتزكية القلوب والوقاية
والحفظ من مشكلات الدنيا والاخرة وعلاجها هو علم
القرآن والسنة .

وعليه فمن اراد النجاح والفلاح واراد الزكاة
والنجاة والصلاح فلا طريق له سوي الكتاب والسنة
، قراءة وحفظا وتعلما وتدبرا ، لان مصدره عزة هذا
الدين واهله وسر تجده في نفوس المسلمين هو
القرآن الذي لا يخلق من كثرة الترادد ، ولا تنقضي
عجائبه ، ولا يمله القاري والسامع الذي هو حبل الله
المتين ، من تصدق وتمسك به فقد نال درجة الشرف
ومنزلة العلي ، ومن اعرض عنه فان له معيشة ضنكا ،
ونحشره في الاخرة اعمى ، والسبب انه ترك الذكر
والهدي ولكن مع الاسف الشديد انصرف الناس عن
القرآن الكريم واشتغلوا بعضهم باشيائ غير مفيدة ،
وظنوا ان السعادة والنجاح والدوائ الشافي يحصل
لهم في البعد عن هذا ، ولكن هيهات هيهات ما يدعون
، ويتركون ما خلقوا لاجلهم وهو معرفة الخالق الذي

انزل الكتاب لمعرفته □

ولكن الناس يتفاوتون في فهمهم وادراكهم لآيات القرآن الكريم كما قال الامام سهل بن عبدالله التستري رحمه الله : "لو اعطي العبد بكل حرف من القرآن الف فهم لم يبلغ نهاية ما اودع الله في آية من كتابه لانه كلام الله وكلامه صفته كما انه ليس له نهاية ، فكذلك لا نهاية لفهم كلامه وانما يفهم كل بمقدار ما يفتح الله علي قلبه ، وكلام الله غير مخلوق

ولا يبلغ الي نهاية فهمه ، فهو محدث مخلوقه □□□" وهذا كلام صحيح والتجربة والواقع يشهد بذلك لان فهم القرآن وتدبره مواهب من الكريم الوهاب يعطيها لمن صدق في طلبها وسلك الاسباب الموصلة اليها بجد واجتهاد □

ولما كان الامر بهذه المثابة انكب العلماء والمفسرون علي كتاب الله تعالى قراءة وتدبرا وتفسيرا واستنباطا وكثرت تصانيفهم المتعلقة بعلومه ما يشفي ويكفي ما بين مختصر ومطول ، ولكن لابد من تفسيره للناس بلسانهم ولهجتهم وتبين معانيه علي قدر افهامهم حتي يستفيدوا منه اكثر ولذلك قال عزوجل : (وما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه ليبين لهم □□□)

والذي يكتب حول القرآن الكريم سطرا او سطرين او صفحة او صفحتين فهو ماجور عند الله وسعيه مشكور ان شاء الله ونرجوا له الخير وندعوله بالبركة والمزيد من العلم ،

واخونا الفاضل المدقق فضيلة الشيخ المفتي محمد مجتبي عامر حفظه الله ورعاه من الذين جاهدوا في سبيله وفي نشر هذا العلم المبارك حيث الف التفسير من الفاتحة الي الناس في ظلمات السجن وبعده عن الناس وقد افاد واجاد □

واورد فيه ادق المباحث القرآنية بأسلوب سهل □ وهذا في الحقيقة بسط وتوضيح لسبط الدرر الذي الفه المفسر المعاصر شيخنا شيخ القرآن حمد طاهر

نور الله مرقدہ (الا اني وجدت بعض الاخطاء الاملائية
وان كانت لا يعتبر اخطاء ولكن مثل هذا الكتاب لا
يناسب □□□□)

وقدامعنت النظر عليه سريعا فوجدته مفيدا جدا
ومناسبا خصوصا لطلبة العلم □

واسئل الله عزوجل ان يتقبل منه هذا الجهد المبارك
وان يجزيه عنا خير الجزاء □ وان يجعله في ميزان
حسناته □ انه سميع مجيب وصلي الله وسلم وبارك

علي محمد وآله وصحبه اجمعين □
وانا الي اواه ابن الشرف مير سيع الحق
22 ذي الحجة 1434هـ

الموافق 27 من اكتوبر 2013 م

تقریظ

شیخ القرآن والحديث حضرت مولانا غلام حبیب
صاحب ویسہ ضلع اٹک

الحمد لله رب العلمين والصلوة والسلام علي سيد
المرسلين واله وصحبه اجمعين

ومن اهتدي بهديته ودعاء بدعوته الي يوم الدين
وبعدنيا ميں انسان کو اللہ مہربان نہ جس مقصد
کیلئے پیدا کیا ہے وہ اللہ سبحانہ و تعالیٰ کی معرفت
اور اس ذات کا قرب حاصل کرنا ہے اور اسکی
وجدانیت اور صمدیت کا اعتراف و اقرار کرنا ہے
جیسا کہ ارشاد ربانی ہے سورة الذاریات " وما خلقت
الجن والانس الا ليعبدون " وايضاً " وتبتل اليه تبتيلا
" اور یہ مقام اللہ تعالیٰ کی کتاب سے ہی ملتا ہے
جیسا کہ ارشاد ربانی ہے " واعتصموا بحبل اللہ
جميعاً " وايضاً " فقد استمسك بالعروة الوثقى
الاية " وايضاً جاء في الحديث الشريف " الا انها
ستكون فتنة قلت ما لخرج منها يارسول اللہ قال
كتاب اللہ فيه نباء ما قبلکم وخبر ما بعدکم الحديث
" اسی نسبت سے اللہ نے خادمین قرآن مجید کو بڑی
بڑی فضیلتوں سے نوازا ہے کسی نہ کیا خوب کلام
باری تعالیٰ کے بارے میں لکھا ہے اور اسطرح خادمین
قرآن کا مقام بیان کیا ہے "

کلام اللہ افضل مارواه

رسول اللہ عن جبرئیل قطعاً

عجائبہ یحار اللب فیہا

ولیت تنقضي بدعاو وضعاً

وخادمہ بتفسیر المعانی

اجل الناس منقبة ووضعا

نیز علوم قرآن بہت مشکل ہے جسکے لئے اچھا خاصا علم چاہیئے جیسا کہ بدرالدین زرکشی لکھتے ہیں " کتاب اللہ بحر عمیق وفہمہ دقیق لا یصل الی فہمہ الا من تبحر فی العلوم و عامل اللہ بتقواہ فی السر والعلانیۃ " بہرحال برادر محترم فخرالامائل والاقران حبیبی فی اللہ مفتی مجتبیٰ عامر عمراللہ عمرہ وبارک فی علمہ کی مایہ ناز تالیف المسمیٰ کا کچھ حصہ دیکھا تو بندہ پر از تقصیر اس علمی ذوق پر مبارک باد دیتا ہے کہ اچھے انداز سے خلاصہ جات اور ارتباط بین السور پر محنت کی ہے اور طلباء و علماء کرم پر جو کہ علم تفسیر کا ذوق رکھتے ہیں احسان عظیم کیا ہے کہ پشتو زبان میں با محاورہ مطلب خیز عام فہم فصیح و بلیغ انداز میں بیان کیا ہے اللہ تعالیٰ اس محنت عظیم کو اپنے دربار میں قبول فرماوے اور یہ کتاب مفید عوام و خواص بنائیں اور وسیلہ نجات فی الدارین اور باقیات الصالحات کا حصہ بنادے

فلما رءيت وقرات حسبت كانها قلائد در في نحور

الخرائد

**فقلت له اهلا وسهلا ومرحبا خدمت كتاب الله مخزونة
بالفوائد**

فجزاه الله خيرا الجزاء فى الدنيا والآخرة

ولا عيش الا عيش الاخر □ فاقبله في الدنيا والاخر □

الاحقر غلام حبیب خادم الحديث والتفسير

بجامعه جواهر القرآن لاشاعت التوحيد والسنة ويسه

ضلع اٹک

تقریظ

ماهر فی فن اسماء الرجال شیخ الحدیث مولانا
تاجبر خان صاحب
اعوذ بالله من الشیطان الرجیم

الحمد لله جعل القرآن هدأً ونوراً والصلاة والسلام
علي سيد المرسلين محمد ﷺ وجعله سراجاً وقمراً
منيراً وعلي آله واصحابه اجمعين ﷺ
اما بعد:

بنده عاجز د اخ في الله مفتي مجتبی حفظه الله
عن شر الوراء كتاب الجواهر السجنية بعضي خايونه
ما اوكتل دوجـ ديمارئ نه م ٲول نه شو كتلاـ ﷻ ماشاء
الله دقرآن دخدمت بنه حق ٲـ اذا كـ ﷻ دـ ﷻ بارك الله
في علمه و مساع كله ﷻ الله د دا كتاب خيل بنديانو په
زرونو كښې هم ددي قبوليت واچوي او الله دـ دعلماء
، طالبانو او دعوامو دپاره دقرآن دفهم دپاره كامل
رهنما اوگرځويـ رب كريم دـ په دنيا كښې رفع
درجات مفتي صاحب دپاره او په آخرت كښې ذريعه
دنجات اوگرځويـ رب كائنات دـ مفتي صاحب ته په دـ
ميدان كښې دتصنيف او تاليف دپاره مزيد توفيق
وركړيـ او الله تعالى دـ دعزت او اطمينان زندگي
ورته نصيب كړيـ وصلي الله تعالى علي خير خلقه
محمد وآله واصحابه اجمعين ﷺ امين يارب العلمين ﷻ

افقر الي الله تاجبر

مورخه يوم الاربعاء ١٤٣٤ هـ شعبان ١٠

بمطابق ٢٠١٣ جون ١٩

تقريظ شيخ القرآن مولانا عبدالشكور صاحب

□

الحمد لله وكفي والصلوة والسلام علي عباده الذين
اصطفى □
اما بعد:

د محترم ورور مفتي مجتبيٰ عامر صاحب مدظله
العالي په پختو ژبه کښې د خپلو مشائخو د طريقه
درس قرآن وضاحت ليکلا □ □ "وهو في ما اري
ولا زكي علي الله احدا"

د طلباء و علماء دپاره مفيد في فهم القرآن د □
الله د □ په خپل در کښې مقبوليت ورکړي او دهغوي
لره ، مشائخو لره باقيات صالحات نه د □ رب العزت
او گرځوي □

آمين
الاحقر عبدالشكور

تقریظ

مفتي محمد مسلم صاحب

□

نحمده ونصلي علي رسوله الكريم:

اما بعد: معزز لوستونكو په مخ دزمك □ چه كوم موضوعاتو او خبرو باند □ بحث كيږي په هغ □ كښې بهترين موضوع قرآن شريف د □ په قرآن شريف كښې سوچ ، فكر او مشغوليت د كاميابي ددواړو جهانو او دايمان د تقويت يوه زبردسته ذريعه ده په د □ صدي كښې د شيخ العرب والعجم شيخ القرآن مولانا محمد طاهر نورالله مرقده د قرآن شريف په حقله ډير علمي او عملي خدمات دي چه زمانه به تر قيامت پور □ هغه ياد ساتي او كله كله به هغوي په خپله فرمايل چه : " ان اثارنا تدل علينا فانظروا بعدنا الي الاثار " **خمونږ نښ □ به په مونږ دلالت كوي پس خمونږ نه روستو خمونږ نښو ته اوگورئ □**

سو فيصد حقيقت د □ چه دحضرت شيخ القرآن نه روستو ډير □ علمي او عملي نښ □ لكه دنمر ځلنده او پرقيدونك □ پات □ دي او يو جهان د هغ □ معترف او اقرار كونك □ دي □ په دغه نښو كښې يو عظيم او بلند يادگار ددوي قيمتي تصانيف مبارك دي چه په علمي دنيا كښې د هغ □ ډير لوړ مقام د □ خصوصاً كتاب سمط الدرر في ربط الايات والسور چه د " صغر حجمه وكبر علمه " موزون مصداق د □ او قابل ديد قابل داد دواړه د □ دمشائخ وقت نه ئ □ زبردست خراج تحسین بجاطور حاصل كړ □ د □

دامايه ناز كتاب د عبارت په لحاظ سره مختصر وو او عمومي استفاد □ دپاره دده توضيح مناسب وه او دا بلند كتاب د □ منتظر وو چه څوك راپاسي او دده ملغلر □ كولاؤ كيږي او هر استعداد والا كس

تر ۱ مستفید بهرور او سودمند شي ۲ دالله تعاليٰ دا فضل وكرم ځمونږ دقدرمند قابل صداحترام رور مولانا مفتي مجتبيٰ عامر سلمه الله په برخه قلم دتقدير ليکلا ۳ وو. هغوي د خپلو مشائخو په اشارو او مشورو دد ۴ کتاب نوموړي خدمت په ځانسته ډول د ابتلاء في دين الله په دور کښې دجيل په دروازو دننه سرانجام کړو او يو قابل رشک کارنامه ۵ ۶ په پايه تکميل ته اورسوله ۷ وډاک من فضل الله عليه ۸

مولانا مجتبيٰ عامر سلمه الله قابل رشک استعداد والا بااخلاق باکردار جوان عالم دين د ۹ معتمد عليه دخپلواستادانو او مشرانو د ۱۰ او هر دل عزيز شخصيت د ۱۱ ددوي کتاب "الجواهر السجنية" مونږ څه صفحات اوکتل ماشاء الله ډير ډولي انداز سره تشریح شويده دقرآن شريف خودونکو او زده کونکو دپاره په کتابي دنيا کښې ډير مفيد مواد وجود ته راغلل ۱۲ شائقين دقرآن له دد ۱۳ قدر ضروري د ۱۴

الله تعاليٰ د ډبرادر محترم حضرت مفتي صاحب سلمه الله دا کوشش خپل دربار عاليه کښې قبول کړي او نافع للخلائق د ۱۵ په برکت داسماء حسنيٰ سره اوگرځوي او علم، عمل او عمر کښې د ورله الله تعاليٰ برکت واچوي سره د والد ۱۶ او روڼو، خویندو او سره د ټول ماحول د ۱۷ الله د بليات افاتو محفوظ

اوساتي ۱۸ اللهم وفقه لامثال امثاله.

محمد مسلم نستوي

۷ شوال ۱۴۳۲ هـ

تقريط

شيخ الادب فارس الالفاظ مولانا فضل حق عرف دُبر
صاحب حق صاحب

الحمد لله والصلوة والسلام علي خاتم النبيين
وسيد المرسلين ورحمة للعالمين وعلي آله و صحبه
اجمعين
اما بعد فيقول الفقير الحقير
ويوماً جاءنا بيد الفداء⁽¹⁾
كتاب ذوالهداية والشفاء
كتاب الربط في سور الكتاب
يفيدك بالدراية والسقاء
وقد طالعتَه فوجدت فيه
لثالي ذات حسن والبهاء
افاد المجتبي فيه بعلم
حريا كان ذالك باجتباء
افاد روابطاً ومناسبات
تدل علي الفطانة والذكاء
اخونا المجتبي مرء كريم
يفيد الناس خيرا بالسواء
تعلم من شيوخ الحق علما
ونورا ليس ذالك ذا انطفاء
تعلم من شيوخ الحق علماً
ونوراً ذالهداية والصفاء
له خلق الكرام المتقين
اولي صفة المروءة والحياء
فحقا كا تلميذ الكرام
له خلق الشجاعة والسخاء
يسمي عامراً مفتي فقيه
يَعمر وصف حب والاخاء

¹ اعني فداء الرحمان

كريمٌ خادم الاستاذ مرء
 له شان الشرافة والوفاء
 افاد بحسن همته كتاباً
 جزاه الله من خير الجزاء
 كتابٌ جامع لفرائد
 مفيدات مزيلات الغطاء⁽²⁾
 افاد خلاصه القرآن فيها
 بطرز للكرام اولي اصطفاء
 يبين مقصد الآيات سهلاً
 وعذباً قد اتي بلذيد ماء
 يعلمك امتيازاً والدعاًوي
 ويأتي بالوضاحة والضياء
 يفيد النور والضوء المنيرا
 يشبه ضوئه شمس السماء
 فينشر منه نور العلم نشراً
 كنشر الشمس نوراً في الهواء
 بل الحق المبين ان فيه
 مزيد النور من شمس العلا⁽³⁾
 فان الشمس تظهر في النهار
 فقط وتغيب في وقت المساء
 وشمس العلم ليس لها غروب
 يزيد ضياءها وقت العشاء
 يزيل غياهب الشبهات طراً
 اذا طالعت تظفر باهتداء
 يفسر مقصد السورات شرحاً
 فتصبح صافيات من خفاء
 اتي بلطائف الآيات فيه
 يفوز القلب منها بانجلاء
 فكان كتابه عقداً فريداً
 حرّياً بالمدائح والثناء

² (مفيدات الخلاصة للقراء)

³ اي الفوق

عدنا

فاعطاء الطالبين فوائـدات
 وذلك عندنا خير العطاء
 ابوالاحسان انشدها سروراً
 فيتحف بالقصائد والدقـاء
 اطال الله عمر ابي حماس
 واجزل اجره يوم اللقـاء
 تفكر في صناعتنا⁽⁴⁾ فكيف
 ها بديـاج وطـاء
 اي بعدد تسع وعشرين بحساب الابد وذاك
 لان الدال اربعة والياء عشرة والباء اثنان
 والالف واحد والجيم ثلاثة فصارت عشرين
 والطاء تسعة فصارت تسعة وعشرين

تقریظ

مفتي اعظم اشاعت شيخ الحديث مفتي سراج الدين
صاحب

□

حامداً ومصلياً

امابعد ما ڄه مواضع د خپل انتهائي محبوب مظلوم
ورور حضرت مفتي مجتبیٰ عامر حفظہ اللہ د کتاب
اوکتل ډیر خوشحاله شوم □ ان شاء الله د حضرت
شيخ القرآن مولانا محمد طاہر عظیم کتاب سمط
الدرر د فهم د پاره به □ حد مفید به شي □ علماء ته
علاوه عوامو ته هم انتهائي مفید د □ الله رب العزت ته
په درگاه عالیہ کښې دست بدعاء یم چه الله رب
العزت مفتي صاحب علم اور عمل برکتی کړي او
ددوي قلم او بیان کښې ډیر ډیر برکات واچوي □ او
ددوي کتاب مفید دعوامو او دعلماؤ ته اوگرځوي □
انا الاحقر سراج الدين عفي عنه

تقریظ

شیخ الحدیث حضرت علامه مولانا عبداللہ چارباغی
صاحب سوات

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده

امابعد قرآن کریم دالله تعالیٰ یو بیش بها او بدل نعمت د قال تعالیٰ قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فليفرحوا هو خير مما يجمعون • لهذا هغه انسان ډیر لوی سعادت والا او خوش نصیبه د چه دخیل طاقت او مقدور مناسب د قرآن کریم تعلیم تعلم درس و تدریس او دقرآن د ایزده کړه متعلقه علوم کښې تالیف تصنیف خپله مشغله اوگرځوي په د سلسله کښې علماء کرامو او مشائخ عظامو ډیر څه لیکلي دي او دهر عالم او شیخ د قرآن په خودلو او بیانولو کښې جدا جدا طرز او شان د چه دهغه نه دقرآن کریم عظمت او دعالم د قرآن په خودلو کښې مهارت او تجربه واضحه کیږي په د باره کښې ځمونیږ خوراو گران قدردان رور حضرت علامه شیخ القرآن مفتی مجتبیٰ عامر صاحب مدظله العالی سلیم خان صوابي چه دا کتاب لیکل د دا هم د دغه سلسله یو کړئ ده ما دهغه څه حصه مطالعه کړه نو ماته معلومه شوه چه د جناب مفتی صاحب دا تحریر د قرآن کریم یو قابل قدر خدمت د او دقرآن کریم د ترجم او تفسیر د شائقینو لپاره بیش بها تحفه ده او ډیر مفید کتاب د

دعاء کوم چه الله پاک د په خپل بارگاه کښې د مفتی صاحب دا جدوجهد او سعی مقبول ومنظور اوگرځوي او د دینه استفاده کونکو ته د الله تعالیٰ خیر کثیر نصیب کړي آمین ثم آمین

انا الاحقر خادم العلماء عبدالله عفي عنه چارباغ ضلع
سوات
تاریخ ۹ شعبان ۱۴۳۴ هـ بروز چهار شنبه.

تقريظ

شيخ القرآن والحديث حضرت مولانا عبدالجبار صاحب
باجوڑ

□

الحمد لله رب العلمين □ الرحمن الرحيم □ مالک
يوم الدين □ والصلوة والسلام علي الانبياء
والمرسلين □ لا سيما علي سيدنا محمد خاتم النبيين □
وعلي اله واصحابه الطاهرين الطيبين □

اما بعد : بنده حقير پُر از تقصير دحضرت فاضل
نوجوان ، مرد ميدان ، فصيح اللسان مولانا مفتي
محمد مجتبيٰ عامر حفظه الله القادر تاليف شده
كتاب " □□□□□□□□ " سورة العنكبوت دخلاص □ نه تر
سورة الفاطر پور □ مطالعه كړو □ ماشاء الله ډير
بهترين او په عجيب انداز □ ليكل □ د □ باقي م □ پر □
قياس كړو □ قياس كن زگلستان ما بهار مارا

او دمطالع □ نه ئ پته لگي چه خومره دقدر وړ د □ عيان
را چه بيان ، او ولا □ به نه وي چه مولف □ دخلاص
نمو نه او بيا دجيل دتورو تمبو دداخل نه علماؤ طلباؤ
ته يو تحفه ده □ دعا كوم چه باري تعالي د □ دجناب
مفتي صاحب دا سعي قبوله كړي او ددوي د والدينو ،
او مشائخوددوي دپاره صدقه جاريه اوگرځوي □ او
ددوي په عمر ، علم ، عمل ، كسب د نور خير او برکت

واچوي □ امين ثم امين □ رحم الله من قال امينا □

الاحقر محمد عبدالجبارالباجوري غفر له

حالا نزيل فنجفير لخدمة القرآن والحديث

بجامعة الامام محمد طاهرنورالله مرقده

يوم الجمعة ساعة ٤٥/٧ □ ٢٨ ربيع الثاني ١٤٣٥ □

تقریظ شیخ القرآن مولانا سراج الدین صاحب بارہ خیر ایجنسی

□

نحمدہ نصلي علي رسوله الكريم □ امام بعد
حضرت مولانا حسين علي رحمة الله عليه رحمة
واسعة سيد العارفين سند المحدثين شيخ طريقت
رهبر شريعت مرشد الاولياء والاتقياء تلميذ رشيد
شيخ رشيد احمد فقيه الامة ممتاز تلميذ وو د دوره
حديث په كال كشي د شيخ رشيد احمد رحمه الله
ممتاز مشاراليه بالبيان خلور شاگردان وو په كشي
مولانا حسين علي رحمه الله ، مولانا احسان الله
رحمه الله ، مولانا محمد يحيي كاندهلوي رحمه الله ،
او مولانا زكريا رحمه الله او بيا په دوي كشي ممتاز
مثالي حضرت حسين علي رحمه الله وو □ هغوي د
فراغت نه بعد په خپل وطن ضلع ميانوالي علاقه وان
بجهراڼ كشي ددين كار شروع كړو □ چه په
خصوصيات سره دوره تفسير قرآن كريم او دوره
حديث نبوي □ په درس تدريس همه وقت مصروف وو
او لوى زميندار هم وو د زميندار □ كار محنت به ئ
پخپله كولو او دا پوره داستان د □ ددوي په سوونو
شاگردان دي په هغوي كشي مشهور چه الله تعالى
دهغوي نه ډير كار اخست □ د □ اول شيخ المشايخ
سيدالاذكياء فاتح الاقران محسود زمان حضرت شيخ
القرآن والحديث مولانا محمد طاهر رحمه الله مرحوم
وو دهغوي كمالات ددين خدمات په چا مخفي ندي □
دويم حضرت شيخ القرآن غلام الله خان مرحوم وو
چه صرف دقرآن كريم په تفسير كشي ماهر نه وو
بلكه تمام فنون كه يد طولې لرلو □ د انهي استاذ
محمد ولي الله مرحوم ممتاز شاگرد وو قانع الشرك
قائم علي التوحيد دهغوي روحاني غذا وه د بريليانو

دپاره شمشير بـ نيام ووـ بريليان دهغوي مخکښي
 خس وخاشاک وو هغوي به تمام زندگي روژـ کښي
 دقرآن کریم دورـ او په باقي ايام کښي به په جلسو
 کښي مصروف وو او خالص توحيد به ئـ بيانولوـ دريم
 حضرت مولانا شمس الدين مرحوم وو دهغوي ديني
 کمالات خدمات اظهر من الشمس ديـ خلورم سيد
 عنايت الله شاه بخاري مرحوم وو چه هغه د حسين
 علي مرحوم مريد وو او دشاه انورشاه کشميري
 شاگرد خاص وو د لاخاف لومه لائم پورا مصداق ووـ
 پنځم قاضي نورمحمد مرحوم نهايت متقي پرهيزگار
 وو دقاضي شمس الدين رحمه الله رور ووـ شپږم
 حضرت مولانا محمد امير مرحوم سرگودهـ والا ووـ
 دـ حضراتو دقرآن کریم خدمات کړي ديـ دقرآن
 خلاصـ ئـ هم چاپ کړـ ديـ

الحاصل : محترم حضرت مفتي مجتبیٰ صاحب
 دقرآن کریم خلاصـ دسوات په جيل کښي ليکلي دي د
 هغـ نه بعض حصـ ما ملاحظه کړـ ماشاء الله لا
 حول ولا قوه الا بالله پيرـ مفيدـ دي او دمولانا
 موصوف کمال دادـ چه په جيل کښي کتابونه ناياب
 وي نو دا د مولانا مفتي مجتبیٰ صاحب د ذکاوت او
 ذهانت صاف دليل دـ

بهر حال کتاب مذکور د پيرو خصوصياتو حامل دـ
 ۱. دا کتاب په خالصه يوسفزئي ژبه کښي دـ چه
 طلباء دپاره نهايت مفيد دـ
 ۲. په عامو خلاصو او بيانونو کښي چه کوم اصطلاحات
 بيانيري نو هغه اکثر په عربـ کښي وي نو دوي حتي
 الامکان په پښتو کښي کوشش کړيدـ
 ۳. بيا هغوي ورسره ورسره عام فهم تشریح کړيده

۴. ترتیب نزولي او ذکري ئ د هر سورت بیان کړيد

۵. دسورتونو ربط ئ په بهترين انداز سره بیان کړيد

۶. ربط بين الايات ئ په ښه طريقه بيان کړيد

۷. امتيازات د سورتونو ډيراعلي دي ځکه چه د مواد او بنياد د سمط الدرر خيال ئ ساتل د

۸. په خلاصو بيانولو کښي ورسره ورسره د بعض مشکل الفاظو لفظي او معنوي بيان ئ کړيد

۹. لکه چه څنگه دوي په خپلو اقراو کښي ممتاز دي نو دغه شان کتاب ئ هم ممتاز د

۱۰. د متعدد مشاهير مشائخو نه ئ استفاده کړيده

تلک عشره کامله

دالله تعالي نه دعا ده چه الله پاک د مولانا موصوف ته د ديني خدماتو ، درس تدريس ، تاليف ، تصنيف ، مناظرو ، وغيره مزيد ترقي او توفيق نصيب کړي او الله تعالي د دا کتاب د عامو او خاصو علماؤ او طلباؤ دپاره مفيد او خير ذريعه اوگرځوي او د مولانا په عمر ، علم او عمل او اولاد کښي برکات واچوي

امين يارب العالمين

انا الاحقر الي الله سراج الدين آفريدي باره خير
ايجنسي

تقریظ

الفاضل الاديب العالم النبيل فضيلة الشيخ مولانا
شیر احمد منیب قریه وردگ افغانستان

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد
وعلى آله واصحابه واتباعه اجمعين

اما بعد : ما دخيل محترم كشر رور علامه مفتي "
مجتبيٰ " صاحب تاليف " الباقيات الصالحات "
المكتوب في السجن حالة المحن والتكلفات مطالعه
كه او دكتاب دبيان اسلوب مي اوكتو محترم مفتي
صاحب سلمه الله د پښتنو په موجوده عالمانو طالبانو
دقرآن كريم د فهم يوه لويه علمي پيرزونه كړيده
لكه چي ددينه وړاندۀ علامه محمد يارباچا صاحب په
پښتنو باندي دعلم د قرآن دليكلو مهرباني كړي وه او
خلاصۀ دقرآن مجيد ئي په پښتو كښي اوليكلۀ او په
خپل ژوند كښي ئۀ شائع كړي

دمفتي صاحب سلمه الله او دباچا صاحب اشاره
علماء ته دا خودل دي چي كه علماء د پنجاب پخپله
ژبه دقرآن پاك د تفسير خدمتونه كړي دي نو پښتانه
علماهم د هغوي نه دقرآن كريم په خدمت كولو كښي
كم نه دي په وړاندي صدئ كښي په پښتو ژبه فقط
يو تفسير ليكلي شوي وو په " تفسير يسير " مشهور
وو په پښتنو كښي دكتاب الله دتفسير چا مناسب
ليكل نه دي كړي دا شرف په موجوده عصر كښي الله
پاك " مفتي صاحب " ته ورکړه دكتاب په مزياؤ باندۀ
خما غوندۀ خلق تفصيلي ليكل نشي كولا خو بيا هم
مونږ به د مؤلف دكتاب څه امتيازې خصوصيتونه
اوليكو.

۱. ربط د ايتونو په دي طريقه په پښتنو كښي چانه
دي كړي. دا طرز صرف د مؤلف د علمي كوششونو
انفرادي نتيجه ده.

۲. درېط په تو ضېح باندي په لنډو الفاظو د لوستونکي پوهه کول دا نمط فقط د مفتي صاحب علمي ايجاد شوي ځانگړي طريقه ده.

۳. ترتيب د مضامينو چي په کوم معيار باندي تفصيلي ليکلي شوي دي نو دا د مؤلف د کوششونو د کاميابۍ يوازينۍ بيلگه ده.

۴. د معتمدو منلو شوو مصادر و نه التقاط او د مطلب اخستل په لنډو الفاظو د لوستونکو پوهه کول صرف د مؤلف د تجربه کارۍ او علمي تمرس ښکارندويي دي چي دا امتياز خالص دده بريښه ده.

۵. د مشرانو عالمانو ځني نکتو ته توجه نه وه ځکه د هغه وخت عالمان به په اشارو پوهيدل ليکن د اوسنۍ زمانې تقاضا دا نه برداشت کوي نو په تفصيلي بڼه لوستونکي پوهه کول او د هغوي ذهن ته مضامين په آسانه لهجه ننويستل د مؤلف د ادبيانه طرز يوه ناشنا معياري شاهکار دي.

۶. د سورت د امتيازاتو ليکل صرف په الفاظو د قرآن کریم استدلال کول په پښتو کتاب ليکل د مؤلف امتياز ښائي چي دي په تعبير کښي له نورو نه ممتاز لري.

۷. داسي طريقه جوړول چي دنورو تفاسيرو د کت؛و نه يو عالم مستغني کوي پخپله د تفسير نه کفايت کوي نو دا هم د مؤلف د امتياز مظاهره ده چه تر اوسه پوري د چا ورته خيال شوي نه دي.

۸. اسلوب د بيان په داسۍ محور چورلول چه د هغه نه د سورت د مضامينو ټول حاصل پير په آسانه ذهن ته ننوزي او پس دلوستلو نه لوستونکي په دي جرأت کوي چي دسورت ټول حاصل په يو څو جملو کښي خلقو ته واوروي نو دا فقط د مؤلف د جادونگار طرز بريښه ده چي دهر چا په نصيب نه ده شوي.

۹. د ترتيب طرز د تاليف يوه نوي اختراع ده چي اول تفصيل بيا لنډيز او روسته په هغه علمي تبصرۍ چي داد مؤلف اجتهادي طريقه ده او د "خيرالکلام ما قل ودل ولم يطل فيمل" رښتيني مصداق دي.

۱۰. د زوائدو خبرو يا چي د مضمون سره سمون نه لري د داسي بي هوده كلام نه پوره ځان ساتنه شویده او په لنډو الفاظو خپل مقصد بيانول د مؤلف دتاليف امتياري اختصاص په گوته کوي □

دا ځکه چي بي ځايه اوگود بيان اوس نوي نسل نه خوښوي □ تلک عشره کامله □

ځما دمطالع □ کولو نه روستو دغه مذکور امتيازات ذهن ته راغلي دي انشاء الله چي ما به مبالغه نوي کړي □ بلکه دکتاب د کتلو نه روستو ماته دغه امتيازات حاصل شوي دي □

"علمي خاندان"

علامه " مفتي مجتبيٰ صاحب " د يو علمي کورنۍ غړي دي چي دده والد صاحب عبدالمتين رحمة الله عليه هم دانشمند وو او هم د خپلي ژبي پښتو معياري اديب وو او دتجربه او پوهه اوس خلق په طور دمثال پيش کوي او دهغه ددين د زده کړ □ سره شوق او ددين خدمت باند □ دايو برهان قاطع دي چي مفتي صاحب دهغوي خلف صالح پات □ شو او داس □ ددين خدمت الله پاک ورنه واخسته چي تر ډيره وخته پور □ به يادگار وي □

تقريظ

حضرت مولانا سخی داد خوستی ژوب بلوچستان

□

الحمد لله وكفي وسلام علي عباده الذين اصطفى
 په دنيا كښي چه خومره علمونه دي بيا كه هغه په
 كتابونو كښي دي او كه ده انسانانو په دماغو كښي

دي دا ټوله اجمالي طور له قرانه راوتلي دي □

جميع العلم في القرآن لكن تقاصر عنه افهام الرجال
 ژباړه : ټوله علمونه په قران كښي موجود دي ، خو
 دخلقو ذهنونه كوتاه دي (د ټولو علمو وه پوهه ته
 نسي رسيداي) مگر ځينه علمونه داسي دي چي دهغو
 نسبت خاص وه قران پاك ته كيږي لكه تفسير القرآن
 ، اصول القرآن ، احكام القرآن ، مشكلات القرآن ،
 قراءات القرآن ، تجويد القرآن ، ربط آيات وسور
 القرآن ، امثال القرآن ، اعراب القرآن ، اسباب نزول
 القرآن ، فضائل القرآن ، قصص القرآن ، اوامر و
 نواهي القرآن ، لغات القرآن ، ارض القرآن ، او نور !
 پر دا ټولو ذكر سوو علمونو □ سمارة كتابونه

ليكل سوي دي او بيا خاص په علم تفسير كښي په
 عربي زبه كښي په زراؤ تفسيرونه تصنيف سوي دي
 او بيا خاص په علم تفسير كښي په گڼ شمار سره
 تفسيروي تاليفونه سوي دي □ خو بيا لا هم ده قران
 مبين معارف ندي ختم سوي ده □ وجه داده چه الله
 تعالي د قران په اړوند فرمائي " ونزلنا عليك الكتاب
 تبينا لكل شيء (۱۶:۸۹)

ژباړه : " موږ پر تا داسي كتاب (قران) نازل كړي دئ
 چه په هغه كښي ده هر شي پورا بيان دي "

نو شيان دُمره ډير دي چه دهغو نومونه اخستل هم
 تر حساب تردي ، او بيا ده هر شي تفصيل بيانه ول
 خو بيخي ده انسان ده وس خبره نده □ وائي چي يوه
 روځ مولانا قاسم نانوتوي رحمه الله تقرير كاوه او
 دتقرير موضوع ئي دا ايت وو " نزلنا عليك الكتاب

تبیانا لكل شيء " نو یو طالب دیان په مینځ کښي پوښتنه ځینه وکړه : په قران کښي چي ده هري مسئلې حل موجود دئ نو له مشکلو مسائلو څخه یوه مسئله ده چر لا یټجزي هم ده □ په دي کښي اختلاف دئ چي چر لا یټجزي سته او که نسته ځینه خلق وائي سته او ځینه بیا ده نیست مدعیان دي او هر فریق پر خپله دعوي باندي ډیر دلیونه وړاندي کوي نو په قران کښي دد □ مسئلې حل سته او که یا؟ مولانا محمد قاسم نانوتوي رحمه الله په جواب کښي ورته ووه؛ چي په قران پاک کښي دد □ مسئلې حل صرف په نیمه جمله کښي سوي دئ هغه دا : اذا مزقتم کل ممزق " (۷-۳۴) ژباړه : چي څه وخت تاسي زله در □ در □ سئ " نو دکل ممزق معني د چر لا یټجزي ده □ زکه چي د چر لا یټجزي معني داده : هغه ذره چي پرمخ تقسیم نه قبلوي " بس دغه مقصد ده کل ممزق هم دئ مقصد دا چي قران مجید د علومو هغه دریاب دي چي څنډه نه لري او تر اوسه پوري څوک ددغ دریاب تر انتها پوري ندي رسیدلي او نه بیا دا امکان سته چي څوک ده وو رسیږي دا زکه چي الله تعالی فرمایلي دي " قل لوکان البحر مدادا لکلمت ربي لنفد البحر قبل ان تنفد کلمت ربي ولو جئنا بمثله مددا (۱۸-۱۰۹) ژباړه : ته ورته ووايه کچري دا سمندر سیاځي سي زما ده خبرو ده لیکلو ده پاره نو دا سمندر به ختم سي زما ده خبرو تر ختمیدو له مخه که څه هم موږ ددغ کار ده پاره دغوني یو بل سمندر راوړو "

خو بیا هم مسلمان لره ضروري ده چي د خپل وس برابر ده قران حکیم ده علمونو ده حاصله ولو او ده خورولو دپاره کوشش وکړي لکه څنگه چه دعلم تفسیر په تعریف کښي راځي : هو علم باصول يعرف بها معاني کلام الله تعالی علي حسب طاقه البشریه : یعنی علم تفسیر یو څه اصول لري چي په هغو سره د الله تعالی د کلام معناګاني ده انسان ده وس مطابق معلومیږي "

نو دقران پاک ده علمونو له سمندره څخه مولانا مجتبیٰ عامر صاحب سلمه الله یو څو انتهائي قیمتي ملغلري رایستلي دي او بیا ئي هغه په بهترین انداز سره پیل دي او ده ملغلرو پر دغ لاری ده " الجواهرالسجنيه " نوم یښي دي (پهه) ده " الجواهرالسجنيه " معني داده : " د جیل والا قیمتي غمي " مولانا دا نوم په دي وجه پریښي دي چي ده دا کتاب ده سوات د مینگوري په جیل کښي لیکلي دي [الحمدلله مولانا زموږ داسلاف تاریخ را زوندي کړو شیخ الهند مولانا محمود الحسن رحمه الله هم ده مالټا جیل کښي ده قران پاک ترجمه کړ [وه]

دا کتاب په علم اصول کښي دي او په حقیقت کښي دا د شیخ القران مولانا محمد طاهر رحمه الله ده کتاب " سمط الدرر في ربط الآيات والسور " ده پښتو ترجمه او شرح ده [په دي کښي مولانا مجتبیٰ صاحب پنځه خبري په ډیر تفصیل سره بیان کړي دي يعني ربط دسورة ، دعوي سورة ، مقصد سورة ، خلاصه سورة ، امتیاز سورة ، [بیا دغه هم پنځه خبري هره یوه ځانته ډیر قسمونه لري مثلا ربط پر دوه قسمه ده ربط اسمي ربط معنوي [دعوي هم پر دوه قسمه ده دعوي اصلي دعوي فرعي ، او خلاصه هم پر دوه قسمه ده یوه خلاصه د عامو کتابو ده یوه خلاصه خاص ده دقران د سورة ده دغه نمونه مقصد او امتیاز هم ډیر اقسام لري [زما دا یقین دي چي کم څوک ده مولانا دغه کتاب ښه زده کړي نو هغه ته به دقران په پوهیدلو کښي ډیر لوی کومک حاصل سي [نو لدې وجي هر پښتون عالم او طالب لره پکار دي چي دغه کتاب په مطالعه کښي راولي [

الله تعالیٰ ده مولانا مجتبیٰ عامر صاحب ته ده قران کریم پر د [خدمت باندي ، [حساب ته ثوابونه

ورکړي او ده نجات ذريعه وگرزوي آمين □ وصلي الله
علي سيدنا محمد وآله واصحابه اجمعين □
سخي داد خوځستې ۱۵ لوي اختر کال ۱۴۳۴ هـ دوشنبه